

Keller Lipót



Nagyapám, Keller Lipót állás nélkül maradt segédeivel a Teréz körúti új Bonbonniere Kabarában. A kép 1914-ben vagy 1915-ben készült [Amennyiben a kép a Fővárosi Cabaret Bonbonniere-ben készült, akkor 1907 és 1910 között készülhetett. 1910-ben ugyanis a kabaré megszűnt. -- A szerk.]. A nagyapám a Krisztina körút 32-ben nyitotta az első üzletét. Úgy hívták, hogy Elektra. Azért nevezték Elektrának, mert ez volt akkor Budapesten az első olyan fényképészet, ahol éjjel-nappal lehetett felvételeket csinálni, mert nagyon korszerű elektromos világítás volt. Neki voltak ilyen fényképész-technikai találmányai, aminek a következménye az volt, hogy első osztályú képeket tudott a közönségnek nyújtani egytized árért. A legjobb fényképész tudott csinálni egy portrét öt koronáért, ő ennél sokkal jobbat tudott két koronáért csinálni. Ennek az lett a következménye, hogy az Elektránál csak úgy lehetett fényképet csináltatni, portrét vagy bármit, hogy bement a tisztelt vevő, és ott volt egy nagy album, és előjegyezték, hogy mikorra jöhet. És reggel hét órától este hétig megállás nélkül, időnként éjfélig ment a munka. Úgyhogy hihetetlenül fellendült neki. A nagyapámnak tizennégy fényképtechnikai találmánya volt bejegyezve, és az utolsót, aminek a család elfelejtette meghosszabbítani a szabadalmi díját, a Kodak gyár lopta el. A Kodaknak van egy olyan fényképezőgépe, hogy elkattintja a gépet, és alul kijön a kép. Én ezt először 1939-ben, a hűvösvölgyi kisházban láttam a nagyapámnál. És emlékszem, akkor kimentünk vele Vácra, ott volt a Kodaknak egy gyára. Ebből lett később a Forte gyár. És ott alkudozott a nagyapám az eladásán ennek a találmánynak, de az az igazság, hogy a nagyapám kiváló kémikus, csodálatos grafikus volt, de a számtan nem volt az erőssége, és azon háborodott fel, hogy a Kodakék ígértek neki akkor ötvenezer dollárt és fél százalékot az üzleti forgalomból. Ez a fél százalék annyira felháborította, hogy hiába magyarázta neki az apám, hogy ez a fél százalék több, mint amit magának kifizetnek, ő azt mondta, hogy azért nem adom. Még a mérnök is csodálkozott, és kérdezte, hogy melyik egyetemen végzett, mert többet tudott kémiából, mint a Kodaknak a főmérnöke. A Keller nagyapám tulajdonképpen 1913-ra már milliomos volt. Attól kezdve, a nagyanyám bent trónolt az üzletben, és ő vezette a naplót és a pénztárt. A nagyapám üzletében Pest legjobb segédjei dolgoztak, csupa olyan, mindegyikből mester lett. A Hatschek, a híres

fényképész nála volt első segéd. A nagyapám olyan fényképész volt, akihez a Herczeg Ferenctől kezdve a Huberman Boriszlávig [Bronislaw Huberman], a hegedűművészig és a József főhercegig mindenki bejárt. A József főherceg például udvari fotósának akarta megtenni. És a nagyapám hajlott is rá, de amikor kiderült, hogy a József főherceg pornográf képeket kíván vele csináltatni, akkor valahogy kivágta magát ettől a feladattól, mert nem nagyon tartotta összeegyeztethetőnek. A Krisztina körút 32-ben volt a műterem, és a 34-ben, az első emeleten volt egy három-négy szobás lakásuk. Ha a nagyapám spekulált volna, vagy hallgatott volna a bankár rokonságra, akkor nyugodtan megvehetett volna négy-öt bérházat 1917--18-ban. De hát a nagyapám nem tudott spekulálni. Személyzetet tartottak, amíg jól ment nekik. Mindig volt háztartási alkalmazott, vidéki lányok. Én még emlékszem a Mariannra. Mindenest lányt tartottak, takarítónőt, ilyesmit. De a nagyanyám nem tartott szakácsnőt. Nevelőnő sem volt. A gyerekeket a nagymama nevelte. A Krisztinában laktak egészen 1926-ig. És akkor 1926-ban vagy 1928-ban, a pengőre való áttérés meg az 1930-as évek gazdasági válságában [lásd: 1929-es gazdasági világválság] a nagyapám már beteg is volt, becsukták az Elektrát. Azt hiszem, 1928-ban csukták be. És akkor ő már eléggé beteg ember volt, mert ő tízéves korától egy robotember volt, aki reggel ötkor felkelt, és este tízig dolgozott. És ez egészen addig tartott, amíg a krisztinavárosi üzletét be nem csukták.